

ТИЖДЕНЬ В НЬО ЙОРКУ

Подорожні замітки.

(Продовження.) Статуя свободи.

Ранком складаю план і вибираюся дивитися на Нью Йорк. Щоби його розглянути не вертаючись назад на ті самі місця, після плану, йду-аж на "самий кінчик" Нью Йорку. Пригадав собі, що Америка починається "від статую свободи", а й пішов в ту сторону. Підуми не старіюся розглядати аж поки не піпну з кінця. От я вже починаю собі пригадувати, що, коли я тут був. Колись... Все пригадалося: мої чоботи, ватований піджака, кашкет, торбинка в руці... Статуя свободи. Найвиразніше мені пригадався робітник, як виходив вулицю; такі чорні, немисні, сумні. Таким сумним і я тоді був. Статуя піднесла високо смородинок і манить: Свобода! свобода! свобода! І я обертаю очі назад і на обрії моря хвилі гонять вищим садовником, верби спустили свої гіданки в Збруч, хатка сумно опустила свої стріхи до долу, гнівливо манить назад. Болоче відвертаю очі від того фата моргані і дивлюся на смородинок: "Свобода! свобода!.. Долар!"

Сьогодні я прийшов подивитися на ту картину і відшукати в ній криву з моїм хлопчиком... Сьогодні я ринився зайти в саму голову статую свободи і пошукати в ній обличчя свободи й долара. Кручуся вверх по вузьким ступенькам і парсити досягаю самого верха. Приступаю до вікна, очі звисали в сторону. Старого світа і довіо покатилися на горизонті випускуючи хвилі. Аж тепер я свідомо можу сунути про ті золоті гори-обличчя, що про них ще завжди казали смородинок проїжджувати припадливі іскри, по українських селах і стигав юнацьку кров з молоком та шуряли ними в копати, в фабрики, заводи, на залізни дороги, в неперодимі ліси і парсити виклику і на брудні вулиці, як викладається лишки зужитої речовини. Цей смородинок відварив сотні тисяч таких як я і від вузьких швик і зрадливо прилавив до себе, обличчюю золоті гори, а решти розбув їх по своїх брудних вулицях і скалиті зуби за свіжою поживою з Старого Світа.

Злазя з той капіталістичної пасти і обернувши ліву ногу, колодсацька статуя, 155 футів висока, яка є символом дружби між Францією і Америкою. В світову війну смородинок цей статуя показав дорогу до Франції мільйонами гарматного миса, з чого близько сто тисяч загинули там, утворюючи своїми трупами французькі поля, а далеко більше вернули без ніг і рук та тепер ними совають по хідниках великих американських міст, жebraючи кушонок хліба. На демократичній мові це зветься "символом дружби між двома великими народами". Во імє американської "свободи" це тепер приробили кистяки американської робітника з Радянського Союзу, який попробував знищити дійсну свободу, але судьба його тяжко покарала за свою несправдість.

Між хмародерами й на хмародері.
Повернувши зі статуї свободи, опинився між величезними будинками, між якими чоловік собою нагадує муравля. Тут творення світового капіталу — Вол Стріт. Во імє того Вол Стріту в світовій війні загинув мільйон здорових людей; жилилися мільйони інавалів, вдів, сиротів, зруйнована праця прах століть.
Залишаю цю знамениту вулицю і тиснуся вверх по Бродвейю. Тут я пригадав, як Віндіклер мені говорив, що я "ще не бачив Нью Йорку" і подумав собі, що це вже починається справжній Нью Йорк. Так воно і є. Хмародері шується по під хмари, старіючись бодай крішці сунути вище один одного, тут же доноситься стукотина з верхів цих хмародерів, звертаючи собою увагу на закінчування нового хмародера, що такий обігнав собою всіх інших. З виднятою головою йду аж до будинку Вулворта.
Головною моєю метою є викарабкатися аж на самий верх цього хмародера, бо коли тоді "докопелся" не зробить, то це ризиковано не бути в Нью Йорку.
Вмистивши в себе гурт турістів — елевейтор полетів вверх. Летів у верх, а перед очима миготіло поверхи, як у витраку в повнім русі. В шпид будинку переїжджаємо на елевейтор форми труби. Цей трубною сгнано останнього станції. І яке "розмаровання" Нью Йорк хотів у пригорщі замалив до себе, обличчюю золоті гори, а решти розбув їх по своїх брудних вулицях і скалиті зуби за свіжою поживою з Старого Світа.

Він виїхав і навіть не глянув. Сів в автомобіль і поїхав. А здавши "зараз, як та вода, рідко цуподовною лівих, рідко бігим в різні сторони і от ми тут на тім самім місці балакаємо про летунів." (Кінець буде)

К. Вороничевич.
Товариші! Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісті". Не забувайте про просвіний фонд наших часописів!

Товариші! Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісті". Не забувайте про просвіний фонд наших часописів!

КУТОК Ц.В.К. ТУРФДІМ.

До всіх відділів ТУРФДім і Товариств.

Дорогі Товариші!

Вже буде скоро місяць, як Ц.В.К. ТУРФДім розіслав до всіх відділів і Товариств квестионари, в яких малося відповісти на кілька питань, що були поставлені в нему до всего нашого членства. Одним з головних питань було й те, щоб кожний відділ дав інформацію про своїх членів, від якого року товариш є членом нашої організації, щоб на цій підставі виготовити нові книжечки на 1930 рік.
Ц.В.К. вислав ці квестионари завчасу, думаючи, що відділи постаряться виповнити їх на місячних зборах в грудні й надішлють до Ц.В.К. вже виповнені квестионари найдад до головних груднів. Та 15 грудня вже минуло, а до чего часу не відіслав Ц.В.К. заведів позливина квестионарів. На першому місці стоїть провінція Оггегро, бо зверху квестионари 25 відділів ТУРФДім; Альберта 18, Манітоба 8, Саскеванан 4, Бритиш Колумбія 4, Квебек 1. Решта відділів до чего часу квестионари не звернули і деякі з старих відділів, що повинні бути взіреш для других.

Ц.В.К. ще раз звертається і проханням до Вас, товариші, щоб Ви постаралися виповнити ці квестионари і скоро прислати їх до Ц.В.К. Коли ж деякі відділи не звернули цих виповнених квестионарів до кінця цього місяця, Ц.В.К. буде примушений огордити такі відділи в нашій пресі.
До вільних членів Ц.В.К. є вислав ці квестионари але прохаче всіх вільних членів написати до Ц.В.К. від якого року є членом, які часониси читає, що робить і де працює, та з якої країни прибув до Канади і якого року.

Передаздові квестионари.
Товариші, Ц.В.К. натискає на це, щоб Ви прислати перші квестионари тому, що на дний вже вислав передаздові квестионари, в яких Ви повинні дати звіт з праці Вашого відділу в цьому році. Коли Ц.В.К. ТУРФДім буде й на ці квестионари так довог чекає, як на ті перші, тоді секретар Ц.В.К. зможе виготовити звіт всіх відділів так, як це ухвалено на засіданні Ц.В.К., щоб на з'їзді мати готові, вже видрукувані звіти з праці всіх відділів і щоб їх кожний делегат міг мати в руках.

Ц.В.К. вислав цей обіжчик до всіх відділів і товариств враз з передаздовим квестионарем. В тому обіжчику є інструкції, як і коли відбувати збори. Цей обіжчик перше прочитайте на засіданні збору і поступіть так, як є подано в тих інструкціях. Також вислано дуже повчачоу і корисну лекцію, яку треба використати всім відділам. Складіть спеціальні збори, чи на місячних зборах нехай один з товаришів прочитає ту лекцію. Лекцію не тільки треба прочитати, але над нею треба розвести широку дискусію і про це повідомити коротеньку Ц.В.К., а то й до преси написати про те, як члени зацікавилися лекцією.
Всі ті відділи, при яких існують діточі школи, отримали шкільні квестионари. Квестионари отримали: Шкільний Комітет, Юнацька Шкільна Управа і учитель. Ми віримо, що в багатьох відділах вже відбулися збори родичів і дітвори на яких мали змогу довідатися родичі і члени нашої організації, як діти поступили в нову школу на новій системі за перше чвертьріччя. Ці три квестионари треба негайно виповнити і заслати також до Ц.В.К., бо їх треба до з'їздового звіту.

Виповняйте місячні вкладки.
До кінця цього року всі члени відділів ТУРФДім, а також члени вільні члени повинні виповнити свої місячні вкладки Ц.В.К. заявляє, що хто не виповнить місячний вкладок до кінця цього року, той не отримає членської книжечки на 1930 рік. Ц.В.К. мусить приримуватися статуту ТУРФДім і його з'їздових ухвал.
З довідку минулих років знає Ц.В.К., що деякі товариші не надбували платежів і місячні вкладки при кінці року, а потім платили по новім році і коли відділи не приймали тих вкладок, товариші паркали. Щоби цього не було на буздуче, старайтесь виповнити свої вкладки у відділах на річних зборах, а вільні члени нехай присилають свої книжечки і належність за місячні вкладки впроті до Ц.В.К. ТУРФДім.

Вириняйте свої задолженні.
Болочую справою це й дали залишаються догдування відділів до Ц.В.К. за сестрами й за інші організації справи. Ми ще раз про них пригадуємо бо від них залежить розвиток роботи Ц.В.К. Товариші, вириняйте свої задолженні до Ц.В.К. до нового року обов'язково. Щоб ні один відділ не переходив із своїми задолженнями на 1930 рік.

За Ц.В.К. ТУРФДім,
Т. Кобач, секретар.

"ГАЙДАМАКИ" НА СЦЕНІ УРД В ДРОМГЕЛЕР.

З нагоди святкового відкриття ново-збудованого Укр. Роб. Дому в Дромгелер, Ата, місцевий драмгурток відіграв творів, а саме: інсценізовану Лесем Курбасом поему Т. Г. Шевченка п. н. "Гайдамаки".
В цьому творі Шевченко описав амальован життя бідних селян під польською шляхтою, яка в страшний спосіб знущалась та знасекувала насліденці України. Селянам надокучало це насильство і під проводом Максима Залізняка й Івана Гонти, які були організаторами повстання, виступили проти польської шляхти.
Але недовго тривала та повільна боротьба, бо на поміч шляхти прийшла царська армія і тим способом завлягла те повстання, а провідників тяжко покарала. За відомостями історії з Івана Гонти вийшли ширі пасажі, а опісля похвертували його тіло і вешали сепами для постраху.
Наші аматори постаралися впрію передати усі дивні історичні воші представили. Тов. Іван Драган в ролі Залізняка вивізнався добре, бо не лише захопив той гурт гайдамаків на сцені своєю промовою, але заплив і всіх присутних на сцені, а їх було багато у той день.

Тов. Гришко Захарчук в ролі Іреми поіспався теж добре. Він своїм голосом доводив судорох до співучття над своєю спрительською долею та любовою до Оксани, теж спротою, якої батька польські конфедерати в страшний спосіб замордували.
Тов. М. Дзівалек в ролі Оксани вивізнався вдало, представивши свою життя сироти і терпіння та зурядання шпихти над нею, а згодом поповнилася конфедератів, шикуючи своєю любовою до Іреми.
В ролі Гонти грав теж добре один товариш, хоч замітно було, що він вичини своєї ролі як слід, а це тому, бо товариш був дуже зайнятий іншою справою, і не мав часу випити ролі, хоч як цього він хотів. Все ж таки товариш зробив гарне враження своєю постановою та голосом.
Гонти був етихом польської мінці, але, побачивши той страшний вивеш і припадків, він селли, прїєтав до Гайдамаків і його пра в перемогу було так сильна, що його присяга Попові і обрїдено кожний з парівтан падає на спок місце до праці. Треба було доброї пів години, ані мі анів успокоїтися.

За якісь час настала зміна і ми довідалися від тих робітників, що це був землетрус. Задлячати треба, що підчас отого землетрусу почало вишесті ламини в мавні. Прадла, шкєдли поміж робітниками, на шкєдли не було тоді півголі.
На Ваторфорді Н. С.

ВІДУЧИ ЗЕМЛЕТРУС.
Це було саме в понеділок, 19 листопада, о 1,35 год. попоудні. Я працював у той час в майні ч. 16. Парал чуємо легкий гуркіт. Гуркіт зростає. Здавалося, що побудеся те по довог моєти. Парал всі чуємо колыхання мавні.
Ми думали в першій хвилині, що сталася епіземія "в мавні". Хотімо, тікати, але не знаємо куди. Усі перекликалися. Той раб б ридувати себе, так ні він селли, прїєтав до Гайдамаків і його пра в перемогу було так сильна, що його присяга Попові і обрїдено кожний з парівтан падає на спок місце до праці. Треба було доброї пів години, ані мі анів успокоїтися.
За якісь час настала зміна і ми довідалися від тих робітників, що це був землетрус. Задлячати треба, що підчас отого землетрусу почало вишесті ламини в мавні. Прадла, шкєдли поміж робітниками, на шкєдли не було тоді півголі.
На Ваторфорді Н. С.

вишесті тієї акції, як було треба.
Тов. Р. Восючук в ролі Кобчара вивізнався добре, бо ця ролі була для нього, так би сказати, родима. Свої пісні відіграв дуже й гарно.
Гуртові сцени випали досить добре. Звичайно, треба мати добре вишколений гурт людей і цього dokonали наші товариші.

8 товаришів в ролі стів црєта виконали свою гру дуже добре, хоч те були найтяжчі ролі. Максим Залізняк й Іван Гонти в ролі стів црєта виконали свою гру дуже добре, хоч те були найтяжчі ролі. Максим Залізняк й Іван Гонти в ролі стів црєта виконали свою гру дуже добре, хоч те були найтяжчі ролі. Максим Залізняк й Іван Гонти в ролі стів црєта виконали свою гру дуже добре, хоч те були найтяжчі ролі.
Заважки треба, що кожний робітник є свідомий того, що на наших сценах немає професійних артистів, а прості чорноробітники, які поза годинами праці виконують мистецтво. Коли вважав слабі сторони деяких аматорів, то під час цього, щоб на майбутнє це виправити.
Тов. С. Юрїччук, який режисерував цю поему, приїздив зичало труду, щоб цей тяжкий гурт випав як найгарше.
На заключенні сказав, щоб всі аматори Фа мавбуше вшачили свої ролі як слід, бо вже пора винини, що робітники можуть віддати свої ролі мистецтво в користь працеводі кляси. Щоб більше наших представлень, як "Гайдамаки".
Дромгелер Ата. Робкор.

М. КОЦЮБІНСЬКИЙ ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ

(Продовження)

Дедало ствало трудніше снуткатися. Раз мало не впа, та вкопився за виступ скєли і повіс на руках. Не знав, що там під ним, але чув холод і зловісєне дихання біодні, яка одкривала на нього свою ненажерливу пащу.
Йва-а! стогнала Марічка, дєсь з глинбни, і був у голозі тому помлк коханця і муки.
Іду, Марічко! — біглас в Іванових грудях одповідь, лякаючись вилетїти звїдїти.
Внї вже забув обережність. Скавав по камїнних, як дикий баран, лєдє лєвочинї вїднїх одкрїтїм ротом, калїчїв руки і ноги, припадав грудям до гострої скєли, тратив часами грунт під ногами і крїзь гарчєвї туман бажання, в якуму котївся в долину, чув тільки, як його падає доронїй голос.
Йва-а!
Я тут! — кричєву Іван і почув раптом, що його тїпє безодня. Схопїла за шєю, перегнула назад. Хапав руками повітря, ловив ногами камїни, одравнївав нєю, і чув, що лєтїть внїз, сповнєнїй холодом та дївною пусткою в тілі. Чорна важа гора розправла крила смєрк і вмїт, як птах, пурхнула під нїм у нєбо, а гостра смєртєльна цїкавїсть оєкєта мозок: об що стукєтьсє голова? Почув ще трїєк

кости, гострий до нестерпучости біль, що скорчив тіло — і все розплизлось у червоному вогні, в якому згоріло його життя...
Другої днини знайшли пастухи лєдє живого Івана.
Сумно повістувала трємбїта горами про смєрть. Бо смєрть тут має свій голос, як промовляє до самотних кїчєр. Бїди компатами конї по камєнїстїх пляях, постїли шуршали у нїтїмї нощї, як з лєговїць людськїх, загублєних у горах, поспїшали сєсїди на плїні вогнї. Згїнали перед тїлом коїла, складали на грудї мерцєвї грошї на повєзї душї і мовчкї засїдали на лавї. Мішали сїве волєсє з вогнем червоных хусток, здоровїй рум'янец з жовтїм воском зморщєнїх лїць.
Смєртєльне свїтло спїгалоє сїтку одяковїх тїпєч на мертвїм і на живїх обличчєх. Драгли вола багїтїх газдїв, тїхо сїли страчєнї очї перед повагою смєрти, мудрїй спокїй єднєв жїттї і смєртї, і грїбї запращованї руки важко-лєжали у всїх на коїлах.
В одчїнєнї дєрї, просто з темної нощї, вступали у хату всє новї гостї. Згїналиєсь перед тїлом коїла, брїжачї мїдїанї грошї на грудях в Івана, і посувались на лавах людї, щоб дати мїсє нївом.
Грїбї свїтї тихо топїлись, оплїваочїи вогком, нєначє слєзачїм, блїдїй полонїнь лїзєв спєрєтє повітря, і сїнїй чад, змїшачїсь з нуднїм запахом вєску та з вїпаром тїд, вїсїв над глїухїм гомоном у хатї.
Ствало тїсно. Облїччє схїлялєсь до облїч, теплє дїхання мїшалєсь з дїханням, упрїл

зверталєсь до нєї, до той самотної душєчки мужа, що сїротїтно тупїлась до вїbruchомого тїдє.
Чому не заговорїш до мєнє, ному не повлїчєш, не позавїваєш мозолї на моїх пучках? А в котру онї дорїжкї вибїраєшє мужу, вїдкї вїглядєтї маю тєбє? — голослє Палагїя, і грїбїїй голос ї перєрєває в жалбїнїх нотах.
Файно голосїть... кївалї головами старї сєсїдкї і чули одвїтнї здєхання, що розплївалиє у шумї людськїх голосїв.
Ми разом паствуїлї в полонїнї... Раз якось паслїєсьмo вїдкї та ї звїз в студєнїй вїтер, гєї бї вї зїмлї... Така вїхола крутїть, що сїткї не вїдєно, а внї нєбїжчк... оновїдєв газєд сєсїдам. А в сєсїдїв уста ворухїлїсь од вєзє згадок, бо годїлосє потїпїтї засмучєну душю, розлучєну з тїлом.
— Тї пішов, а мєнє саму полїзїть... З кїм жє я буду тепєр газдувати, з кїм буду худїбїчнє доглядєтї? — пїтала чоловікову душю Палагїя.
В одчїнєнї дєрї, просто з темної нощї, вступали у хату всє новї гостї. Згїналиєсь перед тїлом коїла, брїжачї мїдїанї грошї на грудях в Івана, і посувались на лавах людї, щоб дати мїсє нївом.
Грїбї свїтї тихо топїлись, оплїваочїи вогком, нєначє слєзачїм, блїдїй полонїнь лїзєв спєрєтє повітря, і сїнїй чад, змїшачїсь з нуднїм запахом вєску та з вїпаром тїд, вїсїв над глїухїм гомоном у хатї.
Ствало тїсно. Облїччє схїлялєсь до облїч, теплє дїхання мїшалєсь з дїханням, упрїл

чола ловїли у себе блиск смєртєльного свїтла, що запалїло мїлївнї вогнї на дротнїх запєсках, на чєресєх та табївках. А хата жєє сповнїлась новїми гїстїми, що вєчє товїлїсь бїлї порога.
Тїло рушало. Білєстї плїями, як чїлїна, повїли по нївом лєдє памїтною тїпю.
— Мужу мїї солодєнїкї, на бїдє-є мї лїшчє... жалєслє Палагїя. — Нє будє кому нї у мїсто пїти, нї прїнєстї, нї дати, нї взїтї, нї прївєстї...
А за вїнком тужївно повістувала про цє трємбїта, бєдєлочїї її жалю.
Чи не багїто вєчє суму мала бїда душє?
— Така думка, вїдємо, талєсь під вагою нїтучого смєткї, бо од порога почїнаєсь вїкє рух. Щє несмїлїво тупїли ноги, пїхалиєсь лїкє гуркотїв часом осли, годїлосє рвалїсь та мїшалїсь у глїухому гомонї юрїмї. І ось раптом вїсокї жїночїї, смїх гостро розтїв важкї покровї суму, і стрїманїй гомїн начє полонїнь бухнув з-під шапки чорного дїму.
— Еї тї, нєсатїй, купї у мєнє заїчї! — бачїє з сєрєдїнї молодїйї голєс, і в одгвоїдї нїому покотївся прїдушеїнїй смїх:
— Ха-ха! Нєсатїй!
— Нє хочю.
Почїналєсь забава.
— Тї, що сїдїлї бїжчє до дєрїв, повернїлєсь спїновою до тїла, готовї прїєднєтїсь до грї. Вєсєла усмїшка розтїгнула їм лїцє, перед вїсєло скуплєнїє в смуткї, а заєць прєхєдїв всє далї і далї захоплївав шїрїчє і шїрїчє кїдє і вєчє добїравєсь аж до мєрїя.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ЧИТАЄТЕ І РОЗПОВСЮЮДНО-ТЕ ТАКІ ЧАСОПИСІ Я ЖУРНАЛИ:
"УКРАЇНСЬКІ РОБИТНИЧІ ВІСТІ" — одиний український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Переплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.
"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиний дійсно фермерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фермерства. Переплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.
"РОБИТНИЦЯ" — одиний журнал в українській мові для працюючої жіноцтва, виходить два рази на місяць. Переплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.
"СВІТ МОЛОДІ" — одиний журнал в українській мові для української роб.-ф.-м. молоді, виходить раз на місяць. Переплата лише 50 центів на рік.
Переплату на повітні часописи й журнали посилайте або на ім'я кожного часопису зокрема, або на ім'я й адресу:
WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor Sts.,
Winnipeg, Man.